

Senke nad EU energetsom politikom

Uz tri zemlje protiv i dve uzdržane, EU je konačno odobrenje za dosad najveću rekonstrukciju evropskog tržišta ugljenika, koja bi trebalo da poskupi zagađivanje i izoštravanje glavnog alata 27-članog bloka za smanjenje emisije ugljendioksida.

Reakcije na nova EU zakonodavstva

Analitičari podižu prognoze cena CO2 u EU

EU peti uvoznik uglja u svetu

Evropa trošila manje uglja i gasa tokom zime – Ember

EU: Rekordne cene električne energije i gasa u 2022. godini

Razvoj centralno-istočne evropske gasne infrastrukture

SADRŽAJ

EU daje zeleno svetlo za rekonstrukciju glavne evropske klimatske politike	OVDE
CBAM će koštati Balkan pola milijardi evra	OVDE
Reakcije na nova EU zakonodavstva	OVDE
Analitičari podižu prognoze cena ugljenika u EU nakon sporazuma	OVDE
EU poziva na globalni cilj obnovljive energije	OVDE
Obnovljivi izvori i 12 milijardi evra uštede energije zaustavili povratak EU na fosilna goriva	OVDE
Evropska Komisija pokrenula prvi poziv kompanijama da zajednički kupuju gas	OVDE
EU peti uvoznik uglja u svetu	OVDE
Poljska mreža ugrožena zbog prevelikog priliva obnovljive energije	OVDE
Evropski lideri za drastično povećanje proizvodnje energije na severnom moru	OVDE
Evropa trošila manje uglja i gasa tokom zime – Ember	OVDE
EU: Rekordne cene električne energije i gasa u 2022. godini	OVDE
Evropa: Tržište gasa izbalansirano – problem dopunjavanje skladišta	OVDE
Razvoj centralno-istočne evropske gasne infrastrukture	OVDE
Globalno tržište nafte i gasa poraslo je na preko 7 milijardi dolara u 2023.	OVDE
Dogovoreni novi propisi za smanjenje emisija iz vazduhoplovstva	OVDE
Vrhovni sud SAD odbio zahtev Big Oil-a da odbaci tužbe klimatskih aktivista	OVDE

EU daje zeleno sveto za rekonstrukciju glavne evropske klimatske politike

LUKSEMBURG - Zemlje EU dale su u utorak, 25. aprila, konačno odobrenje za dosad najveću rekonstrukciju evropskog tržišta ugljenika, koja bi trebalo da poskupi zagađivanje i izoštravanje glavnog alata 27-članog bloka za smanjenje emisije ugljendioksida.

Od 27 zemalja EU, 24 su glasale za reformu. Poljska i Mađarska su bile protiv, dok su Belgija i Bugarska bile suzdržane.

Poljska, koja je ranije pozivala na obustavu tržišta ugljenika ili na ograničavanje njegove cene kako bi se olakšao teret industrije, rekla je da klimatske politike EU postavljaju nerealne ciljeve.

Neke politike i zakoni EU — međunarodne sankcije su jedan od primera aktuelne važnosti — zahtevaju jednoglasno odobrenje država članica, ali za najveći broj zakona je dovoljan glas kvalifikovane većine.

Evropski parlament je nedelju dana ranije, odobrio te sporazume postignute sa zemljama EU krajem 2022. koji uključuju nekoliko ključnih zakona iz paketa "Spremni za 55 u 2030." (eng "Fit for 55 in 2030"). "Nova pravila povećavaju ukupnu ambiciju smanjenja emisija do 2030., a u sektorima obuhvaćenim EU ETS-om na 62% u odnosu na nivoe iz 2005.", navodi EU o promenama.

Nakon skoro dve godine pregovora sa EU, odobrenje država članica znači da će politika sada postati zakon.

Prvi veliki svetski sistem trgovanja ugljenikom je od 2005. prisilio elektrane i fabrike da kupuju dozvole kada emituju CO₂, i na taj način smanjio emisije iz tih sektora za 43%.

Reforma sistema trgovanja emisijama

Novo zakonodavstvo postepeno ukida besplatne dozvole za kompanije od 2026. do 2034. i stvara poseban novi ETS II za gorivo za drumski transport i zgrade koji će postaviti cenu na emisije stakleničkih gasova iz ovih sektora 2027. (ili 2028. ako cene energije budu izuzetno visoke).

Po prvi put uključuje i emisije stakleničkih gasova iz pomorskog sektora u ETS i reviziju ETS-a za vazduhoplovstvo. Time će se do 2026. godine postupno ukinuti besplatne naknade za sektor vazduhoplovstva i promovisati korišćenje održivih avio goriva.

Reforma bi trebalo da poveća troškove zagađivanja za sektore, uključujući proizvodnju cementa, avijaciju i brodarstvo, dok će takođe prikupiti milijarde evra prodajom CO₂ dozvola, kako bi nacionalne vlade ulagale u zelene mere.

Teška industrija će izgubiti besplatne dozvole za CO₂ koje trenutno dobijaju do 2034. godine, dok će avio-kompanije izgubiti svoje od 2026., izlažući ih većim troškovima CO₂. Emisije s brodova biće dodate šemi od 2024. godine.

Stvoren novi instrument za curenje ugljenika

Zemlje su takođe odobrile pravila za novi EU Mehanizam za prekogranično prilagođavanje ugljenika (CBAM), koji ima za cilj da podstiče zemlje koje nisu članice EU da povećaju svoje klimatske ambicije i da osiguraju da se napori EU i globalne klime ne potkopaju. premeštanjem proizvodnje iz EU u zemlje sa manje ambicioznom politikom.

Roba obuhvaćena CBAM-om su željezo, čelik, cement, aluminijum, đubriva, električna energija, vodonik kao i indirektno emisije pod određenim uslovima. Uvoznici ove robe bi morali da plate svaku razliku u ceni između cene ugljenika plaćene u zemlji proizvodnje i cene emisija CO2 u EU ETS.

CBAM će koštati Balkan pola milijardi evra

BRISEL - Ako CBAM stupi na snagu 2026. kao što je predložila EU, a električnu energiju koju region izvozi u EU oporezuje Brisel umesto vlada Zapadnog Balkana, šest zemalja tog regiona moralo bi da uplati više od 500 miliona evra godišnje u budžet Evropske unije, piše portal *Emerging Europe*.

CBAM je osmišljen tako da funkcioniše paralelno sa Sistemom za trgovanje emisijama EU (EU ETS), i da odražava i dopunjuje njegovo funkcionisanje u pogledu robe koja se uvozi. CBAM će postepeno zameniti postojeće mehanizme Evropske unije za otklanjanje rizika od propuštanja CO2.

CBAM će se uvoditi od 2026. do 2034. godine istom brzinom kao što se ukidaju besplatne dozvole u EU ETS.

Cena karbonskih dozvola u EU je porasla poslednjih godina, podstaknuta iščekivanjem reformi. Ugljeničnim dozvolama EU 25. aprila se trgovalo oko 88 eura po toni, što je više nego utrostručeno u vrednosti od početka 2020.

Zemlje EU su takođe podržale planove za pokretanje novog tržišta ugljenika u EU koje pokriva emisije iz goriva koja se koriste u automobilima i zgradama 2027. godine, plus fond EU od 86,7 milijardi eura za podršku potrošačima pogođenim troškovima.

Socijalni klimatski fond za borbu protiv energetske siromaštva

Usvojen je i dogovor sa državama članicama o uspostavljanju socijalnog fonda EU za klimu (SCF) 2026. kako bi se osiguralo da će klimatska tranzicija biti pravedna i društveno inkluzivna. Od ovoga će imati koristi ugrožena domaćinstva, mikro preduzeća i korisnici transporta koji su posebno pogođeni energetske i transportne siromaštvom. Kada bude u potpunosti uspostavljen, SCF će se finansirati iz aukcije ETS II dozvola do iznosa od 65 milijardi evra, uz dodatnih 25% pokrivenih nacionalnim resursima (u ukupnom iznosu od 86,7 milijardi eura).

Kontekst

Komisija je 14. jula 2021. predstavila predlog uredbe kojom se uspostavlja Mehanizam za prekogranično prilagođavanje ugljenika. Cilj ovog mehanizma je da reši pitanje propuštanja ugljenika izazvanog asimetričnim klimatskim politikama zemalja koje nisu članice EU (u kojima su politike borbe protiv klimatskih promena manje ambiciozne od politike EU). Primena CBAM-a bi sprečila da se napori unije na smanjenju emisija nadoknade povećanjem emisija van unije zbog preseljenja proizvodnje u zemlje koje nisu članice EU ili povećanog uvoza proizvoda koji imaju veliki otisak CO2.

Reakcije na nova EU zakonodavstva

BRISEL - Važne evropske industrije, uključujući proizvođače hemikalija, jedinice za topljenje i rafinerije, te proizvođače stakla, keramike, papira i cementa, imaju teže vreme da ispune nova ograničenja emisija uz istovremeno održavanje troškova pod kontrolom.

Mnogi od ovih sektora ne mogu se lako priključiti na mrežu zbog velikih potreba za električnom energijom, a emisije iz nje može biti teško smanjiti bez skupih nadogradnji postrojenja koje mogu potkopati njihovu međunarodnu konkurentnost u troškovima proizvodnje, komentariše **Reuters**.

Slično tome, kuće, kancelarije i preduzeća koji trenutno koriste kotlove na fosilna goriva ili u zemljama koje se uglavnom napajaju iz mreže energije iz uglja i gasa će takođe imati poteškoća u ekonomskom usklađivanju sa novim standardima.

Da bi se pomoglo, određena finansijska podrška biće dostupna za remont elektroenergetskog sistema i nadogradnju objekata, koristeći sredstva prikupljena iz ETS-a i drugih izvora.

Ali osiguravanje da se takva podrška isplaćuje na pošten, brz i transparentan način biće ogroman izazov, čak i za ogromnu evropsku birokratiju, dodaje agencija.

Drugi ključni deo novog evropskog zakonodavstva Mehanizam za prekogranično prilagođavanje ugljenika (CBAM), nosi rizik da naruši troškovnu konkurentnost radno intenzivnih sektora koje je teško dekarbonizovati, kao što su proizvođači čelika i hemikalija, piše **Reuters**

Analitičari podižu prognoze cena ugljenika u EU nakon sporazuma

LONDON - Analitičari su povećali prognoze prosečne cene za dozvole EU za emisije ugljendioksida (eng. EUA) u naredne tri godine nakon što su zemlje EU odobrile planove za rekonstrukciju tržišta ugljenika u bloku, ali su upozorili da bi cene mogle ostati nestabilne zajedno sa oscilacijama u troškovima proizvodnje evropske energije.

Očekuje se da će EUA u proseku koštati 86,17 eura po toni CO2 u 2023. i 96,19 eura u 2024. godini, pokazalo je **Reutersovo** anketiranje sedam analitičara.

Prognoza prosečnih cena u 2025. godini porasla je na 104,84 €/t.

Analitičari su međutim upozorili da će nestabilna evropska tržišta energije verovatno imati veliki uticaj na potražnju i cene EUA.

Cene gasa i električne energije u Evropi povukle su se sa rekordno visokih vrednosti zabeleženih prošle godine nakon ruske invazije na Ukrajinu, jer je Evropa izgradila velike rezerve prirodnog gasa i imala blažu potražnju zbog blage zime, ali i dalje ostaju visoke.

Goda Aglinskaite, analitičarka u Clearblue Markets-u je rekla da su neke industrijske firme, koje su i kupci EUA, pauzirale proizvodnju zbog visokih cena gasa prošle godine i još uvek moraju odlučiti kada će ponovo pokrenuti.

Dakle, potražnja za dozvolom sa strane industrije takođe ostaje ograničena", rekla je.

EU poziva na globalni cilj obnovljive energije

BRISEL - Predsednica Evropske komisije Ursula von der Lejen pridružila se pozivima zemljama da postave svetski cilj za obnovljivu energiju, prenosi 21. aprila briselski portal **Politico**.

Von der Lejen, koja je takođe predložila postavljanje odvojenog globalnog cilja za energetske efikasnost, sugerisala je da bi se to moglo postići na COP28 klimatskim pregovorima Ujedinjenih nacija koji se održavaju u Dubaiju krajem ove godine.

"Danas bih želela pokrenuti novu inicijativu za zajednički rad na globalnim ciljevima energetske efikasnosti i obnovljive energije", rekla je ona 20. aprila na video Forumu velikih ekonomija (MEF) o energiji i klimi čiji je domaćin bio američki predsednik Džo Bajden (foto dole). "Mogli bismo razviti ove ciljeve do COP28."

Kako je ranije izvestio **Politico**, ministri iz 43 zemlje razgovarali su o ideji globalnog cilja za obnovljive izvore energije na sastanku u Kopenhagenu prošlog meseca.

U video poruci, generalni sekretar UN-a Antonio Gutereš pozvao je na "postepeno izbacivanje uglja do 2030. u zemljama OECD-a i 2040. u svim ostalim". "Pobrinite se da proizvodnja električne energije bude neto nula do 2035. u razvijenim zemljama, a 2040. u drugim zemljama," poručio je on zemljama MEP-a.

Obnovljivi izvori i 12 milijardi evra uštede energije zaustavili povratak EU na fosilna goriva

BRISEL - Gotovo svaka država EU smanjila je potrošnju energije prošle zime. Neka smanjenja su bila dobrovoljna - druga su bila svedena na cenu troškova.

Obnovljivi izvori energije proizveli su više energije u EU prošle zime od fosilnih goriva po prvi put ikada, prema energetskom think tanku **Ember**.

Smanjenje potražnje za energijom od 7 posto dovelo je do pada proizvodnje fosilnih goriva za 12 posto u odnosu na 2021. Energija uglja pala je za 11 posto, a prirodnog gasa za 13 posto uprkos strahovima da bi se zemlje EU mogle okrenuti uglju zbog manjka ruskog gasa.

Među 18 zemalja EU koje još uvek koriste energiju iz uglja, 15 je smanjilo proizvodnju uglja prošle zime. Poljska i Nemačka - najveći korisnici ovog fosilnog goriva - činile su 70 posto smanjenja. U Poljskoj je ugalj dostigao novi minimum u miksu električne energije, pavši ispod dve trećine ukupne proizvodnje električne energije po prvi put ikada.

Portugal je zabeležio najveći pad u procentima od bilo koje zemlje EU nakon što je u zimu 2021. ugasila jedinu preostalu elektranu na ugalj.

Emberova analiza pokazuje da su obnovljivi izvori energije poput vetra i sunca proizveli više energije od fosilnih goriva po prvi put od oktobra 2022. do marta ove godine. Oni su činili 40 posto energije u EU u poređenju sa 37 posto iz fosilnih goriva. Gotovo svaka država članica EU smanjila je potražnju za strujom prošle zime. Ali samo su Rumunija, Slovačka i Grčka postigle dobrovoljni cilj od 10 posto koji je prošle godine postavljen hitnim zakonodavstvom EU.

U proseku, potražnja je pala za 6,2 procenta između novembra i marta, uštedevši električnu energiju u vrednosti od 12 milijardi evra.

Evropska Komisija pokrenula prvi poziv kompanijama da zajednički kupuju gas

BRISEL - Evropska komisija je u utorak pokrenula prvi proces za evropske kompanije da registruju svoje potrebe za kupovinom gasa putem mehanizma *AggregateEU*, kako bi se pripremile za zajedničku kupovinu gasa na nivou EU.

Registrovane kompanije imaju nedelju dana, do 2. maja, da odgovore na ovaj prvi poziv za agregaciju potražnje, navodi se u saopštenju objavljenom na portalu Komisije, ec.europa.eu. Nakon podnošenja zahteva pojedinačnih kompanija, potrebne količine će biti objedinjene i objavljene na tenderu na svetskom tržištu.

Kada mehanizam *AggregateEU* uskladi kolektivnu evropsku potražnju sa ponudama međunarodnih dobavljača gasa, kompanije učesnice će ući u pregovore sa dobavljačima o ugovornim uslovima za kupovinu i isporuku gasa. Komisija neće igrati nikakvu ulogu u pregovorima. Prvi kupoprodajni ugovori očekuju se pre leta.

Dalji tenderi će se sprovoditi redovno, svaka dva meseca u narednih 12 meseci. Mogućnost da se kompanije uključe u mehanizam *AggregateEU* ostaje otvorena. Do sada je registrovano 76 kompanija, dok su ostale u procesu upisa. Pored toga, 11 kompanija je spremno da pruži usluge kao centralni kupac ili agent u njihovo ime.

Države članice su se obavezale da će učestvovati u agregaciji potražnje za najmanje 15% svojih

nacionalnih ciljeva za skladištenje gasa, što predstavlja oko 13,5 milijardi kubnih metara gasa godišnje.

Platforma je dostupna i kompanijama iz zemalja EU i ugovornih strana Energetske zajednice. Ukrajina, Moldavija i Srbija su do sada izrazile interesovanje za učešće, navodi Komisija.

Nemačka: Zabrana korišćenja fosilnih kotlova počevši od 2024.

BERLIN - Nemačka vlada usvojila je predlog zakona kojim bi se nove fosilne instalacije za grejanje zabranile od 2024. godine, nakon jednomesečnog spora oko nivoa državne podrške i odbijanja poslanika FDP-a da podrže ovu meru.

Nekoliko zemalja više zavisi od fosilnog gasa za grejanje nego Nemačka. Ukupno se 30 miliona domova greje na fosilna goriva – s obzirom da sektor zgradarstva značajno zaostaje u klimatskim merama, Berlin želi podstaknuti prelazak na čisto grejanje, piše *Euractiv*.

„Sa novim sistemima grejanja, preokret u sektoru toplote mora da počne sada“, rekao je Robert Habeck, ministar ekonomije i klimatskih akcija, u

sredu (19. aprila) u Berlinu. Druge zemlje poput "Francuske ili Danske, ili čak Finske i Švedske" prešle su na čisto grejanje mnogo ranije i bile su dalje ispred, dodao je.

Počevši od 2024. godine, novi sistemi grejanja moraju raditi na najmanje 65% obnovljive energije – što predstavlja de facto zabranu grejanja na gas i mazut. Kriterijum mogu ispuniti samo toplotne pumpe, koje efikasno koncentrišu toplotu okoline, uz hibridne toplotne pumpe sa fosilnom rezervom, daljinskim grejanjem i biomasom.

EU peti uvoznik uglja u svetu

LONDON - Trend povećanja uvoza uglja, kako na globalnom nivou, tako i iz EU, nastavio se nesmanjenim tokom prvog tromesečja 2023.

U svom najnovijem sedmičnom izveštaju, broker Banchemo Costa saopštio je da je „globalna trgovina ugljem poslednjih meseci zaista ubrzala i da je sada se potpuno vratila na nivoe pre Covida, prenosi 22. aprila portal *Hellenic Shipping News*.

U periodu januar-mart 2023., ukupni globalni utovar uglja za pomorski transport povećao se za neverovatnih +20,5% u odnosu na isti period prethodne godine na 310,8 miliona tona (bez kabotaže), sa 258,0 miliona tona u istom periodu 2022.

Prema Banchemo Costa, „Evropska unija je sada peti najveći uvoznik uglja u svetu, iza Kine, Indije, Japana i Južne Koreje. U 2022. godini na EU je otpadalo 9,8% globalnih morskih isporuka uglja. Pomorski uvoz uglja u EU u 12 meseci 2022. porastao je za +33,8% u odnosu na isti period prethodne godine na 116,5 miliona tona.

Ovo je usledilo nakon jednako snažnog povećanja od +30,1% u odnosu na prethodnu godinu u 2021., kada je ukupno bilo 87,1 miliona tona. Prethodnih godina zabeležen je negativan trend, pri čemu je evropski uvoz uglja opao za -32,9% međugodišnje u 2020., za -18,3% međugodišnje u 2019., za -7,6% međugodišnje u 2018., jer su evropske zemlje progresivno napuštale ugalj kao izvor energije i prihvatio prirodni gas i obnovljive izvore energije”.

Evropski lideri za drastično povećanje proizvodnje energije na severnom moru

BRISEL - Grupa zapadnoevropskih zemalja na čelu sa Nemačkom i Francuskom obavezala se na sastanku u Belgiji 24. aprila da će masovno povećati proizvodnju čiste energije iz vetroturbina u Severnom moru, kako bi ispunila klimatske ciljeve i smanjila svoju stratešku energetska zavisnost od Rusije, prenosi *AP*.

Na samitu u belgijskoj luci Ostade na Severnom moru, lideri devet zemalja (Belgija, Holandija, Luksemburg, Francuska, Nemačka, Britanija, Irska, Norveška i Danska) dogovorili su se da učetvorostruče trenutnu proizvodnju na 120 gigavata do kraja decenije i na 300 gigavata do 2050. godine.

Nemački kancelar Olaf Šolc je, međutim, naglasio da evropske prenosne mreže takođe moraju biti proširene istim tempom kao i vetroelektrane kako bi električna energija proizvedena u Severnom moru mogla doseći industrijske regije u južnoj Nemačkoj i drugde.

Lideri su takođe obećali da će poboljšati sigurnost podvodne elektroenergetske mreže kako ne bi mogla postati žrtva hibridnih pretnji. Strahovi od takvih napada porasli su od ruske intervencije u Ukrajini prošle godine.

Poljska mreža ugrožena zbog prevelikog priliva obnovljive energije

VARŠAVA - Poljski mrežni operater, PSE, 23. aprila je proglasio zvaničnu pretnju sigurnosti snabdevanja električnom energijom tek drugi put u istoriji. Razlog je bio prekomerni priliv obnovljive energije u sistem, pa je PSE naložio da se solarni i vetrogeneratori privremeno isključe.

To je bio prvi put da se operater ikada odlučio da isključi solarne izvore iz mreže, prenosi poljska novinska agencija **PAP**.

Ovaj potez usledio zbog izrazito sunčanog vremena tokom tog vikenda i nakon ogromnog širenja solarnih instalacija u Poljskoj poslednjih godina, što je navelo stručnjake i zvaničnike da upozore da je električnu mrežu potrebno nadograditi kako bi mogla podneti rastuće obnovljive izvore energije.

Samo jednom ranije PSE je proglasio pretnju snabdevanja električnom energijom. To se dogodilo prošlog septembra, a tada zbog nedovoljnih zaliha, a ne zbog viška energije.

Godine 2022. Poljska je zauzela treće mesto u EU u veličini instaliranih solarnih kapaciteta, samo iza Nemačke i Španije. Električna energija iz obnovljivih mikro instalacija – uglavnom kućnih solarnih panela – više se nego udvostručila prošle godine.

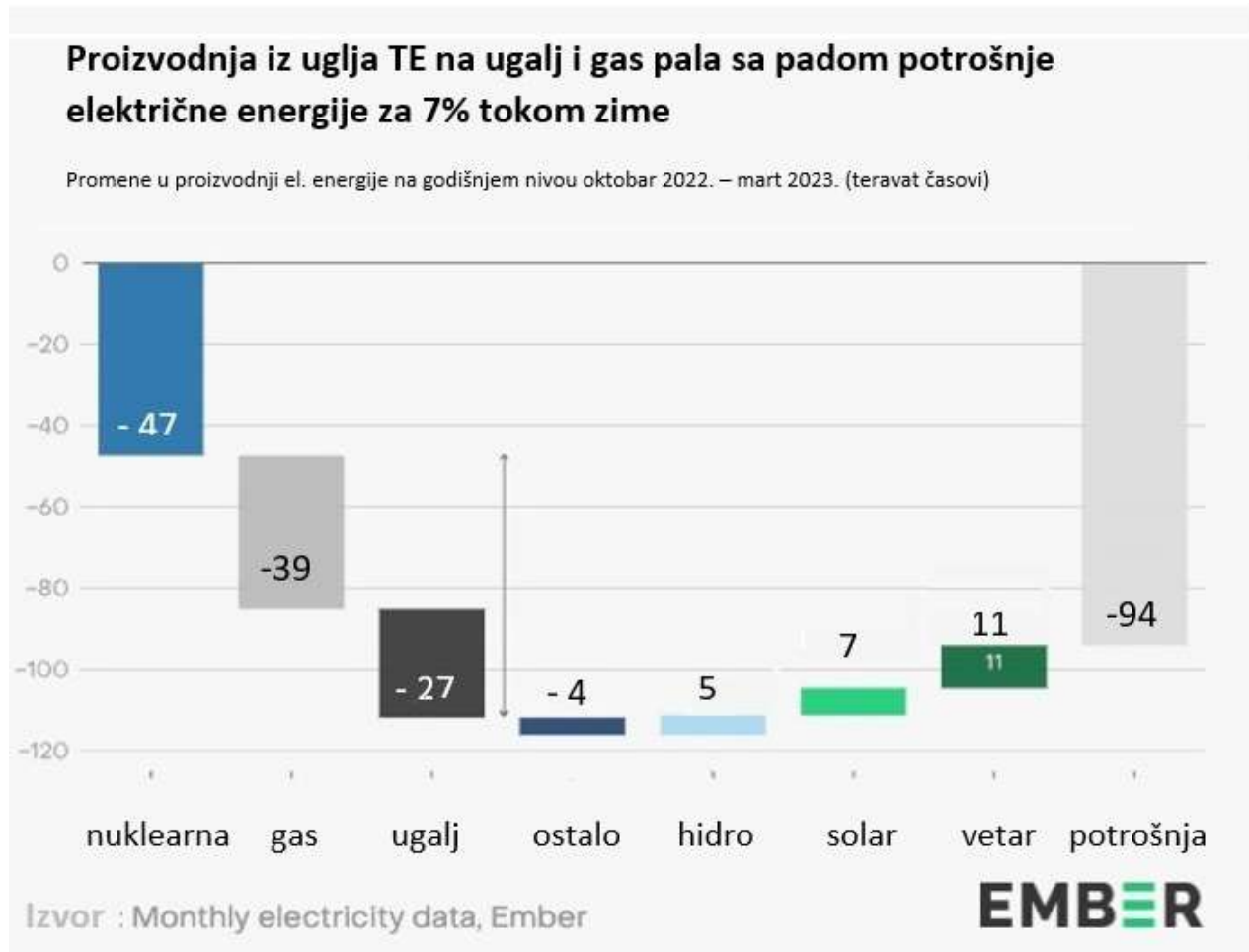
Takođe je došlo do porasta energije vetra tokom poslednje decenije, iako je to ograničeno od 2016. strogim uslovima gde se mogu smestiti turbine.

U martu ove godine, predsednik Regulatornog ureda za energetiku (URE), upozorio je da je “energetskom sistemu potrebna hitna adaptacija” kako bi se izborio sa porastom obnovljivih izvora, posebno mikro-instalacija.

Ranije ovog meseca, vlada je objavila planove da obnovljivi izvori energije doprinesu 51% poljskog miksa električne energije do 2040. godine, u odnosu na 17% u 2021.

Evropa trošila manje uglja i gasa tokom zime – Ember

LONDON - Evropa je tokom zime koristila manje uglja nego što su se analitičari plašili, pokazuju podaci energetske analitičke firme Ember. (Tabela: Promene u proizvodnji el. energije u TWh)

S obzirom da se kontinent bori sa brzim rastom cena nafte i prirodnog gasa zbog problema sa snabdevanjem koji se pripisuju sukobu Rusije i Ukrajine, stručnjaci su očekivali da će potrošnja uglja naglo porasti tokom zime.

Ali Ember, koji vodi kampanju za smanjenje potrošnje uglja, navodi da je Evropa koristila manje uglja tokom protekle zime nego prethodnih godina, zahvaljujući relativno blagom vremenu.

Osim toga, kontinent je proizveo više električne energije koju je koristio nego ikad iz obnovljivig izvora - nekih 40 posto - koji uključuju energiju vetra, sunca i hidroenergije.

"Sa smanjenjem proizvodnje fosilnih goriva, emisije iz energetskog sektora EU tokom zime bile su najniže do sada", dodala je organizacija u svom izveštaju.

Ember je rekao da je proizvodnja energije iz uglja pala za 27 teravat sati, ili skoro 11 posto, u odnosu na isti period prošle godine između oktobra 2022. i marta 2023.

U istom periodu smanjena je i snaga proizvedena prirodnim gasom, za 38 teravat sati. Britanski think tank je naveo da je ukupna potrošnja električne energije u Evropi tokom tog perioda pala za 94 teravat sata, ili 7 posto.

EU: Rekordne cene električne energije i gasa u 2022. godini

BRISEL - Prosečne cene električne energije za domaćinstva u Evropskoj uniji u drugoj polovini 2022. nastavile su nagli rast u poređenju s istim razdobljem u 2021. godini. Prema najnovijim podacima **Eurostata**, prosečna cena električne energije u posmatranom razdoblju uvećana je s 23,5 evra na 28,4 evra za 100 kW h.

Prosečne cene prirodnog gasa takođe su porasle u drugoj polovini 2022. u odnosu na isto razdoblje u 2021. godini - sa 7,8, na 11,4 evra za 100 kWh.

Nakon tog značajnog povećanja, iznosi na računima za električnu energiju i prirodni gas nedavno su pokazali znakove normalizacije, delom zbog politika i intervencija vlada EU.

Naime, članice su se odlučile za različite mere, poput smanjenja poreza i nameta, privremenih poreskih izuzeća za potrošače, ograničenja cena, davanja paušalne podrške ili dodele bonova krajnjim potrošačima, a neke zemlje su primenjivale regulisane cene, napominje **Eurostat**.

U poređenju s drugom polovinom 2022., udeo poreza u računu za električnu energiju naglo je pao sa 36 posto na 16 posto a u računu za gas sa 27 posto na 14 posto, kod svih članica koje uvode državne naknade i subvencije ili smanjuju poreze i namete kako bi se ublažili visoki troškovi energije.

Izraženo u eurima, prosečne cene električne energije za domaćinstva u drugoj polovini prošle godine bile su najniže u Mađarskoj (10,8 eura za 100 kW h), Bugarskoj (11,5 eura) i Malti (12,8 eura), a najviše u Danskoj (58,7 eura), Belgiji (44,9 eura) i Irskoj (42 eura).

Cene gasa najviše su porasle u Češkoj (za 231 posto), Rumuniji (za 165 posto), Letzoniji (za 157 posto), Litvaniji (za 112 posto) i Belgiji (za 102 posto).

Evropa: Tržište gasa izbalansirano – problem dopunjavanje skladišta

MOSKVA - Cena prirodnog gasa za naredni dan u Evropi pala u utorak za 1% u holandskom gasnom čvorištu TTF na 456 dolara za hiljadu kubnih metara, prenosi **Interfaks**.

Agencija dodaje da je istovremeno primetna razlika između cena utečenog prirodnog gasa (LNG) u Aziji i onih u Evropi. U Aziji, najskuplji fjučers ugovor za juni na JKM Platts indeksu je 424 dolara za hiljadu kubnih metara, a fjučers pod LNG North-West Europe markerom ugovara se za 407 dolara za hiljadu m³.

Trenutni nivoi zaliha u evropskim podzemnim skladištima gasa su 57,94%, što je 20 procentnih poena iznad proseka za isti datum u proteklih pet godina, prema Gas Infrastructure Europe.

Stope ubrizgavanja u aprilu su, međutim, znatno manje od petogodišnjeg proseka.

Gasprom je prošle nedelje upozorio da bi dopunjavanje rezervi gasa u evropskim skladištima moglo biti veoma teško izvodljivo, s obzirom na politički motivisane odluke koje imaju za cilj da odbiju uvoz ruskog gasa iz gasovoda.

„Konkurencija za LNG će imati veliku uticaj na količine gasa dostupne na evropskom tržištu,“ saopšteno je iz ruske kompanije.

Evropski LNG terminali radili su sa 58% kapaciteta u martu zbog štrajkova na terminalima u Francuskoj, ali 65% od početka aprila jer je većina terminala kojima upravlja Elengy ponovo počela sa radom.

Razvoj centralno-istočne evropske gasne infrastrukture

SOFIJA - Pod kodnim nazivom Prsten solidarnosti, operateri gasnih transportnih sistema Bugarske, Mađarske, Rumunije i Slovačke potpisali su u utorak u Sofiji sa azerbejdžanskom naftno-gasnom kompanijom Socar Memorandum o razumevanju. o distribuciji gasa iz te zemlje u istočnu Evropu.

Mađarski ministar spoljnih poslova Peter Sijarto izjavio je na svečanosti da je „iz perspektive Centralne Evrope,

najbolje i najefikasnije rešenje je da se gas nabavlja iz Azerbejdžana, prenosi portal Upstream.

„Razvoj centralno-istočne evropske gasne infrastrukture će biti naš zadatak. Međutim, finansiranje takvog projekta biće delimična odgovornost EU”, rekao je.

Upstream podseća da Mađarsku snabdeva ruski Gasprom putem gasovoda Turski tok, pri čemu je isporuka gasa u zemlju ostala izvan rizika vezanih za rat i odvija se po preferencijalnim uslovima.

Sijarto je rekao da je mađarska vlada spremna da preduzme sve neophodne infrastrukturne razvoje kako bi povezala rumunsku prenosnu mrežu sa Slovačkom, čime bi Slovačka omogućila uvoz 5 milijardi kubnih metara (bcm) gasa godišnje iz Azerbejdžana i drugih izvora preko Mađarske.

Takav obim je dovoljan da pokrije gotovo svu domaću potrošnju Slovačke.

Ranije ovog meseca, Mađarska i Rumunija potpisale su MoR s ciljem ulaganja u proširenje kapaciteta gasovoda u Rumuniji kako bi se Budimpešti omogućilo da uvozi 2,5 bcm gasa godišnje iz rumunskog greenfield projekta za razvoj gasa u Crnom moru.

Vrhovni sud SAD odbio zahtev Big Oil-a da odbaci tužbe klimatskih aktivista

VAŠINGTON - Američki Vrhovni sud odbio je u ponedeljak zahteve velikih naftnih kompanija da preuzme tužbe za klimatsku odgovornost koje imaju za cilj da proizvođače fosilnih goriva pozovu na odgovornost za klimatske štete i navodne kampanje dezinformacija.

Odluka znači da tužbe protiv kolosa, poput Exxon - Mobil-a i Shell-a, mogu napredovati na državnim sudovima, piše portal DeSmog.

„Velike naftne kompanije očajnički žele da izbegnu suđenja na državnim sudovima, gde će morati da brane svoje klimatske laži pred porotama, a danas je Vrhovni sud odbio da ih spase“, rekao je Richard Wiles, predsednik aktivističke organizacije Centar za klimatski integritet.

Više od dvadesetak zajednica širom Sjedinjenih Država podnelo je tužbe zbog klimatske politike kompanija za proizvodnju fosilnih goriva u proteklih šest godina.

Do sada je parnica bila vezana za proceduralna prepucavanja oko toga koji sudovi — savezni ili državni — treba da rešavaju slučajeve.

Advokati za industriju fosilnih goriva pokušali su da prebace slučajeve na federalne sudove, gde vide lakši put do odbijanja tužbi, ali je najviši savezni sud sada efektivno zatvorio vrata odbijajući da pregleda predmete u ovoj fazi.

Dogovoreni novi propisi za smanjenje emisija iz vazduhoplovstva

BRISEL – Evropska Komisija ocenila je da će politički dogovor o predlogu „ReFuelEU Aviation”, koji su 25. aprila postigli Evropski parlament i Savet, doprineti dekarbonizaciji vazduhoplovnog sektora tako što će se od snabdevača gorivom zahtevati da od 2025. s kerozinom mešaju sve veću količinu održivih avio goriva.

Predviđa se da će se sprovođenjem samo te mere emisije CO2 iz avionba do 2050. smanjiti za oko dve trećine u odnosu na to koliko bi ih bilo kad se ništa ne bi preduzelo.

Nakon već postignutih dogovorâ o ažuriranim pravilima za trgovanje emisijama u avio i pomorskom sektoru, o promicanju održivih goriva u pomorskom prometu i o ubrzanom uvođenju infrastrukture za alternativna goriva, ovaj dogovor je najnoviji u nizu dogovora o predlozima u području transporta u okviru paketa „Spremni za 55 %”, navodi Komisija.

Globalno tržište nafte i gasa poraslo je na preko 7 milijardi dolara u 2023.

LONDON - Globalno tržište nafte i gasa je poraslo sa 6.989,65 milijardi dolara u 2022. na 7.330,80 milijardi dolara u 2023. uz kombinovanu godišnju stopu rasta (CAGR) od 4,9 posto, objavila je **The Business Research Company** u najnovijem izveštaju o svetskom tržištu nafte i gasa.

Severne Amerike.

Niske kamatne stope u većini razvijenih zemalja pozitivno će uticati na industriju nafte i gasa tokom prognoziranog perioda.

Očekuje se da će tržište nafte i gasa porasti na 8.670,91 milijardi dolara u 2027. godini uz CAGR od 4,3 posto.

Azijsko-pacifički region je bio najveći region na tržištu nafte i gasa u 2022. godini, ispred